

ประสิทธิผลโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมชุมชน ของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

The effectiveness of Communication Arts integration project for community culture and
environment of College of Communication Arts, Rangsit University

ธีรภรณ์ กลิ่นสุคนธ์. สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร. วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

Thiraporn Glinsukon, *Lecturer of Department of Public Relations and Corporate Communication*
College of Communication Arts, Rangsit University.

E-mail: t_glinsukon@hotmail.com

Received: 3 September 2023 ; Revised: 11 September 2023 ; Accepted: 10 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษากับผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ จำนวน 131 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาทุกคนที่เข้าร่วมโครงการ ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการมีสถานะเป็นนักศึกษาและบุคลากร ส่วนใหญ่รู้จักโครงการจากการสั่งงานของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่เรียน และรู้จักจากเฟสบุ๊กของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ สำหรับเหตุผลที่เข้าร่วมโครงการ คือ เพื่อเรียนรู้การทำงานด้านการสื่อสาร ด้านนิเทศศาสตร์ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันบนวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่าง และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน และกลุ่มตัวอย่างใช้ความรู้และทักษะด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรมในการทำกิจกรรมมากที่สุด รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารระหว่างบุคคล ตามลำดับ

2. ประสิทธิผลโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.45 รองลงมา คือ ด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.39 ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ย 4.36 และด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ย 4.34 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า 2.1) ด้านกระบวนการ พบว่าช่วงเวลาในการจัดโครงการมีความเหมาะสมและชัดเจนวิทยากรเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ และสถานที่ในการฟังบรรยายและการผลิตสมุดทำมือมีความเหมาะสม 2.2) ด้านผลผลิต พบว่า โครงการทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาสังคมจากประสบการณ์โดยอาศัยความรู้และทักษะที่มี เกิดการเรียนรู้และเข้าใจสังคมการอยู่ร่วมกันบนวิถีที่แตกต่าง และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่สร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่สังคม 2.3) ด้านบริบท พบว่า โครงการสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน สอดรับกับเรื่องจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและมุ่งสร้างให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและเป็นส่วนหนึ่งของ

การช่วยเหลือสังคม และ 2.4) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการที่มีชัดเจนและประสิทธิภาพ โดยผู้มีความเชี่ยวชาญทั้งที่นักศึกษาเรียน บุคลากร อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการแนะนำ มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสมุดทำมือและจุดบริการรับกระดาษรีไซเคิลชัดเจนเพียงพอ และมีทีมงานและวิทยากรที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ ตามลำดับ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพโครงการ, สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน

Abstract

This research is quantitative research to study 131 participants who attend the integration project of Communication Arts profession for community culture and environment of College of Communication Arts. The research sets specific samples, gathers information from all participants joining the project, uses a online questionnaire as a tool in collecting data and applies descriptive statistics, e.g. frequency, percentage, average and standard deviation. The results of the research are as follows:

1. Samples participating in the project are students and personnel. Most of them know this project from instructions of their lecturers in their courses or Facebook pages of University or College of Communication Arts. The reasons for participating the project are to learn the work in the fields of communication, communication arts, learn to live together in different community culture, environment and ways of life, and exchange experience with other classmates and samples in order to mostly apply communication knowledge and skills for developing community and culture by doing activities, work as a team and communicating between persons, respectively.

2. For the effectiveness of integration project of Communication Arts profession for community culture and environment, it finds that samples have an overall opinion at a high level with an average of 4.39. When considering each area, it finds that process has the highest average of 4.45, followed by product, context and importing factor with averages of 4.39, 4.36 and 4.43, respectively. When considering in the area, it finds that 2.1) in respect of process, the period for arranging the project is clear and suitable; speakers have useful and interesting knowledge and experience; location for conducting lecture and making hand-made books is appropriate. 2.2) With regards to product, the project causes participants to learn and understand social problems from experience by using existing skills and knowledge, learn and understand society in which they live together in different ways of life, and have satisfaction in activities for creating benefits and values to society. 2.3) In case of context, the project creates experience and learning of environment and promoting community culture to be consistent with volunteering and making benefits for society and focuses on creating sense of responsibility for public and becoming a part of social supports. In addition, it finds in 2.4) that the process of the project is clear and effective by having specialists including students, personnel, lecturers, and outside experts provide suggestions; the tools used in making hand-made books are ready; the service center in providing recycle papers are sufficient; and the working teams and speakers are sufficient to conduct the project, respectively.

Keywords : Project Effectiveness, Environment and Community Culture

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นกรอบ สำหรับการสร้างคนไทยตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา โดยมีสาระสำคัญสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา โดยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ หมายถึง เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัล และโลกในอนาคต 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึก มีจิตอาสา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ และอยู่ร่วมในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ ประกอบกับคุณลักษณะของคนยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีทักษะศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือและการ ทำงานเป็นทีม ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

กิจกรรมการเรียนรู้ในผู้เรียนระดับอุดมศึกษานั้น จำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้และการทำกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ที่หลากหลาย และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมต่อไปในอนาคต ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนต้องมีการคิดบนพื้นฐานที่สร้างสรรค์และคิดแบบบวก ซึ่งจะเป็นการที่ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตามศักยภาพอย่างมีความสุข ช่วยทำให้สังคมมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้สอนจำเป็นต้องปรับบทบาทเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการเป็นพลเมืองที่สร้างสรรค์สังคม กล่าวคือ สร้างพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ที่บูรณาการหลักสูตรกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ตลอดจนสร้างสรรค์นวัตกรรมที่จะช่วยสร้างสรรค์ชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น อีกทั้งผู้สอนยังต้องเชื่อมโยงปัญหาสังคมเข้ามาสู่ชั้นเรียนและบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่สร้างสรรค์สังคม ควรบูรณาการไปกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองที่สามารถทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมแล้ว ยังเป็นการกล่อมเกล่าให้มีจิตสำนึกของผู้เรียนได้อีกด้วย (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562)

วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพและคุณภาพเมื่อจบการศึกษา ซึ่งทำใหวิทยาลัยนิเทศศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอน การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากกิจกรรมในรายวิชา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ มากมาย เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ในปัจจุบัน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการบูรณาการทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมไปถึงสนับสนุนให้เข้าสู่การประกวดทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการแบ่งปันให้กับสังคม โดยมีแนวปฏิบัติ คือ “การเรียนรู้ เรียนลึก จากประสบการณ์จริง” และเน้นให้นักศึกษานิเทศศาสตร์เป็นนักคิดนักออกแบบที่มีลักษณะของ Imagination-Strategy-Thinker อีกด้วย

ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวการบูรณาการวิชาการของคณะกรรมการอุดมศึกษา (2557) กล่าวไว้ประการหนึ่งว่า การบริการวิชาการ หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคมภายนอก หรือเป็นการให้บริการที่จัดในสถาบันแต่ต้องเป็นการจัดให้กับบุคคลภายนอก กล่าวคือ การบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนปกติ และมีการกำหนดให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมไปบริการวิชาการให้กับบุคคลภายนอกเช่นเดียวกับวิทยาลัยนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการวิชาที่ตนเองสนใจกับการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ ประสบการณ์และทักษะด้านนิเทศศาสตร์ไปแบ่งปันให้กับชุมชนหรือสังคม

สำหรับปีการศึกษา 2565 ได้มีการจัดโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน โครงการต่อเนื่องที่มีการจัดดำเนินการทุกปีการศึกษา เน้นการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนบนพื้นฐานวิถีชีวิตที่แตกต่าง โครงการนี้เน้นให้ผู้เรียนได้มีการบูรณาการทั้งวิชาการและวิชาชีพให้แก่สังคม เน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองใช้ทักษะที่มีอยู่ในการสร้างสรรค์ผลงานเช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การออกแบบเนื้อหาและสื่อ การวาดภาพ การสื่อสารผ่านภาพวาดเพื่อให้เกิดการรับรู้อย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยในปีนี้มีโครงการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการดังกล่าวที่เน้นการแบ่งปันให้กับผู้ด้อยโอกาส คือ โครงการวาดคนละเล่มเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการร่วมมือกับมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการจัดทำสมุดทำมือเพื่อส่งต่อไปให้กับนักเรียนในชนบทที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ความร่วมมือครั้งนี้อยู่ภายใต้การดำเนินงานของโครงการ “Paper Ranger จิตอาสาสมุดเพื่อน้อง” ซึ่งมีที่มาจากการทำงานที่กลุ่มนักศึกษาคนหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2550 เล็งเห็นถึงการทำประโยชน์จากกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวที่มีเหลือใช้จากการเรียน จึงนำมาใส่แนวคิดผ่านกระบวนการง่าย ๆ จนกลายเป็นสมุดทำมือและนำไปส่งมอบต่อไปให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนในโรงเรียนชนบททั่วประเทศ จากนั้นจึงได้ต่อยอดจนกลายมาเป็นโครงการที่ผสมผสานแนวคิดของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการกระตุ้นการมีจิตอาสาเข้าไว้ด้วยกัน ปัจจุบันโครงการยังคงดำเนินการอยู่ และมีองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา องค์กรเอกชน ฯลฯ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

จากกิจกรรมที่กล่าวมา วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ได้นำมาดำเนินการภายใต้โครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ร่วมกันระหว่างนักศึกษา เพื่อให้เกิดจิตสำนึก มีส่วนรวม และเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือสังคม และเพื่อสร้างสรรค์สมุดทำมือให้กับน้อง ๆ ชนบทที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ทำให้นักศึกษาจะได้เรียนรู้ที่มาของโครงการ วิถีการดำเนินชีวิต และความแตกต่างของผู้คนในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาจะได้เห็นและเข้าใจความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมของสังคม (มัติกร บุญคง, 2566) อันเป็นที่มาของการเรียนรู้ที่จะแบ่งปันให้กับสังคมที่แตกต่าง นอกจากนี้กิจกรรมการวาดภาพและการทำสมุดด้วยอุปกรณ์ที่ตนเองมี ก็ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนนักศึกษา ได้บูรณาการความรู้และทักษะทางด้านนิเทศศาสตร์ในการคิดสร้างสรรค์ การออกแบบและสื่อ การวาดภาพ การสื่อสารผ่านภาพเพื่อให้เกิดการรับรู้ และการผลิตสมุดทำมือ บนพื้นฐานการสื่อสารเพื่อสร้างความสุขให้กับผู้รับ ทั้งนี้ นักศึกษาจะได้เรียนรู้สร้างทักษะและประสบการณ์ด้วยตนเอง การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้จัดขึ้นในภาคการศึกษาที่ 2/2565 โดยมีนักศึกษาของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ และนักศึกษาคณะวิชาอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งทำให้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมแล้ว ได้จำนวนสมุดเกือบเจ็ดร้อยเล่มเพื่อส่งต่อไปให้น้อง ๆ ตามภูมิภาคต่าง ๆ ต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยมีเห็นถึงว่าโครงการดังกล่าวมีประโยชน์ทั้งกับนักศึกษา บุคลากร และน้อง ๆ ที่รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิผลโครงการนี้ ทั้งนี้ผลจากการศึกษาจะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป และเพื่อแนวทางในการวางแผนการทำการกิจกรรมที่ลักษณะคล้าย ๆ กันของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสรุปประเด็นพอสังเขปในแต่ละแนวคิดดังนี้

1.แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโครงการ

“โครงการ” (Project) เป็นคำที่รู้จักกันแพร่หลาย แต่ความเข้าใจในความหมายของ “โครงการ” แตกต่างกันไปอาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้โครงการเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ ดังที่สมบัติ อารมย์วงศ์ (2545) อธิบายว่า การบริหารโครงการเป็นสหวิทยาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการวางแผน การจัดโครงสร้าง การบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การควบคุมและประเมินผล เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับประชุม รอดประเสริฐ (2553) ได้กล่าวว่า “โครงการเป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบ โดยประกอบด้วยกิจกรรมย่อยหลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า แผนงานนี้จะต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงานเพื่อให้บริการและสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลในพื้นที่นั้น และมีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน”

นอกจากนี้ Tumer (1993) ได้กล่าวว่า โครงการเป็นการดำเนินงานด้วยความพยายามอย่างมากเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งภายใน ระยะเวลาที่กำหนดและภายใต้กรอบของวัตถุประสงค์ของโครงการเกี่ยวข้องกับคุณภาพ ต้นทุนและเวลาในการดำเนินงาน โครงการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามด้านต้องเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานในทุกส่วนขององค์การและเป็นการบริหารจัดการข้ามอำนาจหน้าที่ขององค์การโครงการ ลักษณะนี้ทำให้การดำเนินงานโครงการแตกต่างจากการบริหารงานทั่วไป จากความหมายของ “โครงการ” ข้างต้น จึงสรุปความได้ว่า โครงการ คือ กลุ่มของกิจกรรมที่สัมพันธ์กัน และจัดทำเป็นพิเศษอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดที่สุดในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อันได้แก่ผลประโยชน์ตอบแทนหรือผลได้อย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต กิจกรรมดังกล่าวต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด” ส่วนคำว่า “การบริหาร” (Management) หมายถึง “ภารกิจของผู้ปฏิบัติงานคนหนึ่งหรือหลายคนที่จะเข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของปฏิบัติงานซึ่งต่างฝ่ายต่างทำแล้วไม่อาจประสบความสำเร็จ จากการแยกกันทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี” (Donnelly et al.; 1978) ดังนั้น คำว่า “การบริหารโครงการ” (Project Management) จึงหมายถึง กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากการบริหารงานประจำ/การบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายใต้กรอบด้านงบประมาณและเวลา วัตถุประสงค์ที่กำหนดอาจจะเป็นผลได้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพหรือทั้งสองอย่าง

สำหรับกระบวนการบริหารโครงการ มี 4 ขั้นตอน (Louis J. Goodman & Ralph N. Love, 1980) ดังนี้ 1) การวางแผนโครงการ เป็นการกำหนดแผนการปฏิบัติงานลักษณะงานที่ต้องการกำหนดปริมาณและคุณภาพของงาน กำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ เมื่อโครงการผ่านการพิจารณาจะมีการวางแผน ตั้งทีมงานทำแผนโครงการ มีการกำหนดกิจกรรมย่อย กำหนดเป้าหมาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายและทรัพยากรอื่น ๆ และศึกษาความเป็นไปได้ ในรายละเอียดด้านต่าง ๆ ของโครงการว่าเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้มาน้อย รวมถึงทำให้มีการตัดสินใจดำเนินโครงการมีข้อผิดพลาดน้อย 2) การดำเนินการโครงการ คือ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เป็นการดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงานโดยผู้จัดการโครงการจะเป็นผู้รับผิดชอบ ควบคุมกำกับดูแล ให้การดำเนินการโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และโครงการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาตามที่กำหนด 3) การติดตามและควบคุมโครงการ การกำกับดูแลโครงการ กล่าวคือ เมื่อมีการติดตามดูผลการทำงานแล้ว ก็ต้องมีการควบคุมหรือปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถป้องกันหรือแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ช่วยกระตุ้นจิตใจและช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานของงานได้ชัดเจนขึ้นและ 4) การประเมินและการจบโครงการ เป็นการประเมินโครงการว่าบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้หรือไม่ ต้องมีการจัดทำรายงาน การตรวจสอบเสนอผู้บริหารโครงการ เพื่อประเมินว่าผลงานของโครงการเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสีย หรือมีการปฏิบัติการใดผิดพลาด ควรมีการระบุการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปปรับปรุงโครงการอื่น ๆ ต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2559) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารนิเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารนิเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ โดยประเภทของการประเมินโครงการจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation) เป็นการศึกษาระเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใด ๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยป้อน ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ 2) การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการ ผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้น จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง 3) การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุปซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำไปสู่การรายงานว่า โครงการได้บรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไร ปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเหล่านี้สามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่าควรดำเนินการโครงการต่อหรือยกเลิก และ 4) การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไป ส่วนใหญ่นำมาประเมินผลผลิตมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้นสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม จะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้นแต่จะต้องให้คุ้มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วย

แนวคิดทางการประเมิน CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam (2007) เป็นกระบวนการประเมินที่เป็นระบบเกี่ยวข้องกับคุณภาพ คุณค่า และความสำคัญของสิ่งที่มีมุ่งประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยมาตรฐานของการประเมินอยู่บนหลักของประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความชอบธรรม ความถูกต้อง ซึ่งการประเมินแบบ CIPP ประกอบด้วย 1) การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศมากำหนดวัตถุประสงค์

โดยระบุสถานะแวดล้อม อธิบายสภาพที่คาดหวังไว้กับสภาพความเป็นจริง ความต้องการจำเป็น (Needs) และปัญหาเพื่อนำไปแก้ไข โดยวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปพัฒนาเป็นวัตถุประสงค์ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้จะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอสารสนเทศ กำหนดวิธีการนำไปใช้ทรัพยากรเพื่อให้ผลการประเมินบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ยุทธวิธีเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการประเมิน การประเมินปัจจัยเบื้องต้นช่วยให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจด้านการวางแผนงาน 3) การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อกำกับติดตามการประเมินเพื่อหาจุดด้อยจุดด้อย ผลการประเมินจะเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารใช้ในการปรับปรุงประเมินให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบทบาทสำคัญในการให้สารสนเทศเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบการประเมินสารสนเทศที่ได้จากการประเมินกระบวนการ ที่จะนำไปวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน ในการประเมินกระบวนการจะทำให้ได้สารสนเทศในการตัดสินใจแก่ผู้บริหารในการเปลี่ยนแปลงแผนงานดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและ 4) การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพิจารณา การตัดสินใจ หรือการแสวงความคิดเห็นต่อความสำเร็จของโครงการทั้งที่ขณะโครงการดำเนินอยู่และโครงการสิ้นสุดลง การประเมินผลผลิตจะได้ข้อมูลที่น่ามาช่วยในการตัดสินใจว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่ควรทำต่อไป และกิจกรรมใดบ้างที่ควรเลิกทำ หรือนำมาปรับปรุงใหม่

3.แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของแผนกระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (Organization-wide Goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ ซึ่งได้นักวิชาการกล่าวถึงการบูรณาการดังนี้ Beane (1990) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์ในลักษณะผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องสมบูรณ์โดยรวมกันมากกว่าการแยกส่วน และวิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา (2562) ได้กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างลงตัวและเป็นระบบ ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ Concept ในลักษณะที่เชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการ ตอบสนองธรรมชาติ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจากที่กล่าวมาพบว่า การบูรณาการเป็นกระบวนการเชื่อมประสานสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง ผสมผสานสิ่งที่มีอยู่เข้ามารวมกันให้มีความประสานสัมพันธ์แบบองค์รวมเป็นหนึ่งเดียว ครอบคลุม สมบูรณ์ เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วนจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้น

สำหรับประโยชน์ของการบูรณาการ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) พบว่า 1) เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เกิดการรวมงานที่ใกล้เคียงกันให้เป็นสิ่งเดียวกัน เกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่ 2) สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) พนักงานทำงานได้ง่าย สะดวก มีประสิทธิภาพ และช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ 4) ลดความสูญเปล่าของเวลา 5) ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจติดตามและตรวจประเมินผล 6) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพภายในองค์กร 7) เป็นการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์บุคคลที่มีความคิดแบบบูรณาการจะช่วยให้ลดความผิดพลาดจากการตัดสินใจที่ไม่รอบคอบ มีความเข้าใจเรื่องที่มีความซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้ง 8) การบูรณาการเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความฉลาดหลักแหลมในการปรับตัวเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการใช้ไหวพริบ ปฏิภาณ สติปัญญาและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นให้เข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์แบบ 9) ช่วยขจัดความขัดแย้ง เนื่องจากการบูรณาการทำให้เกิดความเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ เข้ากันได้ และ 10) รู้จุดเชื่อมโยงของงานและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจนและลงตัว

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบ Active Learning

Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (Bonwell, 1991) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators) (Fedler and Brent, 1996) ดังนั้น Active Learning จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูงกล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พงษ์พิบูล, 2558)

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553) คือ 1) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 2) เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด 3) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน 5) ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ 6) เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง 7) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง 8) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด 9) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง และ 10) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 160 คน ผู้วิจัยได้ใช้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Specific Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาทุกคนที่เข้าร่วมโครงการ และใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้วิจัยทำการทดสอบเครื่องมือในการวิจัยโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุง พิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขและหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2549) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (IOC > 0.60) ไว้ใช้ต่อไป และแก้ไขข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต่ำกว่า 0.60 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach (1984) (บุญชม ศรีสะอาด, 2558)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ในวันปิดโครงการโดยให้ผู้เข้าร่วมโครงการสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อทำแบบสอบถามออนไลน์ ทั้งนี้ได้รับแบบสอบถามคืน 131 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.88 โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการมีสถานะนักศึกษา จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 83.21 มากที่สุด และบุคลากร จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.79 กลุ่มตัวอย่างรู้จักโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์ เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน จากการสั่งงานของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่ผู้เรียนมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 รองลงมา คือ รู้จักจากเฟชบุ๊กของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 และรู้จักจากเฟชบุ๊กของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน เพื่อเรียนรู้การทำงานด้านการสื่อสาร/ด้านนิเทศศาสตร์มากที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 25.87 รองลงมา คือ เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันบนวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่าง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 21.14 และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 และกลุ่มตัวอย่างใช้ความรู้และทักษะด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาชุมชน/วัฒนธรรม สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน มากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15 และการสื่อสารระหว่างบุคคล จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 18.71 ตามลำดับ

ผลการวิจัยประสิทธิผลโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์ เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมา คือ ด้านผลผลิต (Output) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 ด้านบริบท (Context) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 และปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า

ด้านกระบวนการ (Process) โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยช่วงเวลาในการจัดโครงการมีความเหมาะสมและชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ วิทยากรเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.49 และสถานที่ในการฟังบรรยายและการผลิตสมุดทำมือมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 ตามลำดับ

ด้านผลผลิต (Output) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโครงการทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาสังคมจากประสบการณ์โดยอาศัยความรู้และทักษะที่มี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมา คือ เกิดการเรียนรู้และเข้าใจสังคมการอยู่ร่วมกันบนวิถีที่แตกต่าง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่สร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่สังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

ด้านบริบท (Context) โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมพัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมา คือ โครงการนี้สอดคล้องกับเรื่องจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมในสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 และมุ่งสร้างผู้เรียนให้มีส่วนรับผิดชอบต่อส่วนรวมและเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมีกระบวนการดำเนินโครงการที่มีชัดเจนและประสิทธิภาพ โดยผู้มีความเชี่ยวชาญทั้งทีมผู้เรียน บุคลากร อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการแนะนำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสมุดทำมือ และจุดบริการรับกระดาษรีไซเคิลชัดเจนเพียงพอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 และมีทีมงานและวิทยากรที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.31 ตามลำดับ

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการบูรณาการวิชาชีพนิตเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนในภาพรวมอีกว่า เป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมและแบ่งปันให้กับสังคม มากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 21.58 รองลงมา คือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านการอยู่ร่วมกันบนวิถีชุมชนที่แตกต่างและส่งเสริมวัฒนธรรม จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 19.18 และโครงการทำให้เกิดการเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับเพื่อนผู้เรียน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ความรู้และทักษะด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาชุมชน/วัฒนธรรม สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานในโครงการบูรณาการวิชาชีพนิตเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการได้นำความรู้และทักษะด้านวิชาชีพนิตเทศศาสตร์มาใช้เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์ภาพวาดสำหรับสมุดทำมือ อีกทั้งยังเป็นไปตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนิตเทศศาสตร์ คือ “การเรียนรู้ เรียนลึก จากประสบการณ์จริง” และเน้นให้นักศึกษานิตเทศศาสตร์เป็นนักคิดนักออกแบบที่มีลักษณะของ Imagination-Strategy-Thinker อีกด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ ออกแบบสาร(ภาพวาด)ผ่านสมุดทำมือเพื่อให้เกิดการรับรู้และสร้างความสุขแก่ผู้รับ อีกทั้งยังเกิดทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลและการทำงานเป็นกลุ่ม เนื่องจากมีการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษา และนักศึกษา กับองค์กรภายนอก ทั้งนี้เป็นการสร้างการทักษะการเรียนรู้และประสบการณ์ ดังกล่าวแก่นักศึกษานิตเทศศาสตร์ ดังที่สถาพร พุทธิภูมิ (2558) กล่าวถึง Active Learning ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น และผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยประสิทธิผลโครงการบูรณาการวิชาชีพนิตเทศศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนของวิทยาลัยนิตเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในด้านกระบวนการมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ด้านบริบท และด้านปัจจัย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านกระบวนการ (Process) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า วิทยาการเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ และสถานที่ในการฟังบรรยายและการผลิตสมุดทำมือมีความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมวาดภาพคนละเล่มจะเกิดประสิทธิผลดีนั้นส่วนหนึ่งต้องมาจากการดำเนินการที่มีขั้นตอนที่ดีและเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดงานและผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมงาน วันเวลาและสถานที่ในการจัดงานที่มีความเหมาะสม หรือแม้กระทั่งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระศรัย วังคำ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร-พุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า พระวิทยากรมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการอบรม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่มีความเป็นกันเอง ง่ายต่อการเรียนรู้หลักธรรม และมีเทคนิควิธีการสอนที่ดีทำให้ไม่เบื่อหน่าย และด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาด สงบ ร่มรื่น เหมาะกับการแบ่งฐานการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีสกุล เจริญสร และปัญญพนธ์ จันทร์อ่อน (2560) ซึ่งได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจด้านวิทยากรในประเด็นความเหมาะสมของเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอด

ด้านผลผลิต (Output) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาสังคมจากประสบการณ์โดยอาศัยความรู้และทักษะที่มีมากที่สุด รองลงมา คือ เกิดการเรียนรู้และเข้าใจสังคมการอยู่ร่วมกันบนวิถีที่แตกต่างและมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้สามารถจะสร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงการนี้ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับประโยชน์โดยตรง ทำให้เข้าใจสังคมปัจจุบันที่มีความแตกต่างของวิถีการใช้ชีวิตสามารถสร้างสรรค์ผลงานจากการเรียนรู้เพื่อแบ่งปันให้กับคนอื่น ๆ ที่ด้อยโอกาสในสังคม อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะการสร้างสรรค์สื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Louis J. Goodman & Ralph N. Love (1980) ที่กล่าวว่า การประเมินผลและการจบโครงการ เป็นการประเมินโครงการว่าบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้หรือไม่ ต้องมีการจัดทำรายงาน การตรวจสอบเสนอผู้บริหารโครงการเพื่อประเมินว่าผลงานของโครงการเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสีย หรือมีการปฏิบัติการใดผิดพลาดควรมีการระบุนการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปปรับปรุงโครงการอื่น ๆ ต่อไป ที่ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา ศรีวิเชียร (2557) ได้ทำการศึกษาประเมินโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศษ.) รุ่นที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยด้านผลผลิต พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการได้เพิ่มพูนองค์ความรู้ มุมมองประสบการณ์ วิสัยทัศน์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและองค์กร ตลอดจนได้รับประสบการณ์และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในองค์กรมากที่สุด

ด้านบริบท (Context) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นโครงการนี้สร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน มากที่สุด รองลงมา คือ โครงการนี้สอดคล้องกับเรื่องจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมในสังคมปัจจุบัน และโครงการมุ่งสร้างผู้เรียนให้มีสำนักรับผิดชอบต่อส่วนรวมและเป็นส่วนหนึ่งขององค์การช่วยเหลือสังคม ทั้งนี้จะเห็นว่า โดยพื้นฐานการจัดโครงการนี้ขึ้นมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่เน้นเฉพาะทักษะเพื่อสร้างศักยภาพด้านวิชาชีพ ยังต้องเรียนรู้และเข้าใจในประเด็นสิ่งแวดล้อม และรู้จักการแบ่งปันเพื่อผู้คนที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการในครั้งนี้ (มัติกร บุญคง, 2566) กล่าวคือ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันระหว่างนักศึกษา เพื่อให้เกิดจิตสำนึก มีส่วนรวม และเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือสังคม และเพื่อสร้างสรรค์สังคมทำมือให้กับน้อง ๆ ชนบทที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมในโครงการ นักศึกษาจะได้เรียนรู้ที่มาของโครงการ วิธีการดำเนินชีวิตและความแตกต่างของผู้คนในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้เห็นและเข้าใจความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมของสังคม ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam (2007) ที่กล่าวว่า การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศมากำหนดวัตถุประสงค์โดยระบุสภาวะแวดล้อม อธิบายสภาพที่คาดหวังไว้กับสภาพความเป็นจริง ความต้องการจำเป็น (Needs) และปัญหาเพื่อนำไปแก้ไข โดยวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปพัฒนาเป็นวัตถุประสงค์ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้จะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโครงการมีกระบวนการดำเนินงานที่มีชัดเจนและประสิทธิภาพ โดยผู้มีความเชี่ยวชาญทั้งทีมผู้เรียน บุคลากร อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการแนะนำเป็นอย่างดี รองลงมา คือ มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสมุดทำมือ และจัดบริการรับกระดาดชาเขียวเคลือบชัดเจนเพียงพอที่เหมาะสม และมีทีมงานและวิทยากรที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การที่โครงการมีการเตรียมปัจจัยนำเข้าสำหรับการดำเนินโครงการไม่ว่าเป็นเรื่องบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ หรือแม้กระทั่งขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความพึงพอใจโครงการ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดการประเมิน

ของ Daniel L. Stufflebeam (2007) กล่าวว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่า เหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้ทั้งบุคลากรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ปัจจัยที่กำหนดมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ กิจกรรม/แบบ/ทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้วมีความเป็นไปได้และเหมาะสมเพียงใด อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุรินทร์ ภูสกุล และคณะ (2558) ได้ศึกษาประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการการบริหารจัดการสำหรับผู้นำชุมชนในมิติพุทธและวิทยาการสมัยใหม่ โดยผลการวิจัยพบว่าด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมในระดับมาก คือ ผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่าโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอและคุ้มค่าหรือประสิทธิภาพของงบประมาณมีความเหมาะสมคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม วิทยาการการทำงานเป็นทีม รวมไปถึงความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ สถานที่ อุปกรณ์ และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์และช่องทางอื่น ๆ ค่อนข้างน้อย ดังนั้นผู้จัดโครงการควรนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า หรือภาพกิจกรรมของโครงการที่เกิดขึ้นไปแล้ว ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้เกิดการรับรู้ที่เพิ่มขึ้น เช่น การนำเสนอผ่านสื่อเฟซบุ๊กของมหาวิทยาลัยรังสิต เฟซบุ๊กของวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ เฟซบุ๊กระดับสาขาวิชา หรือสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ

2. จากการศึกษาวิจัย พบว่า เหตุผลที่นักศึกษาเข้าร่วมโครงการ คือ เพื่อเรียนรู้การทำงานด้านการสื่อสารหรือด้านนิเทศศาสตร์ และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันบนวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่าง ดังนั้นการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ควรนำประเด็นดังกล่าวกำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญของกิจกรรม เพราะสามารถสร้างทักษะการเรียนรู้ในงานด้านนิเทศศาสตร์และการอยู่ร่วมกันของคนบนพื้นฐานที่แตกต่างได้

3. ควรนำการจัดกิจกรรมนี้ไปเป็นแนวปฏิบัติสำหรับกิจกรรมหรือ โครงการอื่น ๆ ที่มีการบูรณาการเข้ากับรายวิชาที่มีการเปิดสอน เพื่อให้ นักศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองโดยบูรณาการทักษะและประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการศึกษาแบบ CIPP Model ดังนั้นการศึกษาวิจัยต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นผลกระทบ (Impact) ในลักษณะ CIPPI Model เพื่อจะได้เข้าใจถึงผลกระทบทั้งด้านดีและด้านเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ทั้งนี้จะได้เป็นการพัฒนาการดำเนินโครงการให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมกับนักศึกษาและบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไป อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มกับผู้เข้าร่วมโครงการและผู้จัดโครงการ ในประเด็นประสิทธิผลโครงการและความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ทั้งนี้จะได้เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานโครงการในปีต่อไป

บรรณานุกรม

- กัลยา ศรีวิเชียร. (2557). *การประเมินโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพมหานคร : ชัดเชส มีเดีย.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2557*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *Active Learning*. ข่าวสารวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ประจำเดือนพฤศจิกายน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์น.
- บุรินทร์ ภูสกุล และคณะ. (2558). การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการการบริหารจัดการสำหรับผู้นำชุมชนในมิติพุทธและวิทยาการสมัยใหม่. กำแพงเพชร : รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประทุม รอดประเสริฐ. (2553). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2549). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระศรัย วังคำ. (2553). *การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร-พุทธธรรม”*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). *การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- มัติกร บุญคง. (สัมภาษณ์ 15 มกราคม 2566)
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. โครงการจัดการความรู้ (Knowledge Management) คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สมบัติ อารังธวัชวงศ์. (2545). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. <https://www.onec.go.th/th.php/page/category/CAT0000018>.
- _____. (2562). *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. <https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=51594&Key=infographics>.
- ศรีสกุล เจริญพร และปัญญาพนธ์ จันท์อ่อน. (2560). การประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. *วารสารตำรวจ*. (452.). 101-106.
- Beane, James A. (1990). *Curriculum Planning and Development*. Boston : Allyn and Bacon.
- Bonwell Charles C. & Eison James A. (1991). *Active Learning : Creative and Excitement in the Classroom*. Washington D.C. : The George Washington University.

- Daniel L. Stufflebeam and Anthony J. Shinkfield. (2007). *Evaluation Theory, Models, and Applications*. USA. : Jossey-Bass A Wley Imprint.
- Donnelly, J.H. Jr. et. al. (1978). *Fundamental Management : Selected Reading*. (3rd ed.). Texas : Business Publication Inc.
- Fedler and Brent. (1996). Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction. *Journal of College Teaching*. 44(2), 43-47 p.
- Louis J. Goodman & Ralph N. Love. (1980). *Project Planning and Kanagement : An Integrated Approach*. New York : Pergamon Press.
- Tumer, J. Rodney. (1993). *The Handbook of Project-based Management: Improving the Processe for Achieving Strategic Objectives*. London : McGraw-Hill Co.